

Pamflet Prins Hendrik zanddijk: *`Beter ten halve gekeerd dan ten hele gedwaald`*

De plannen voor de aanleg van de Prins Hendrik zanddijk en de sluiting van Ceres maakt de tongen los op Texel.

De gemeenteraad heeft in 2011 ingestemd met de buitendijkse variant.

Het oorspronkelijke plan voorzag echter niet in de aanleg van een verstoringsgevoelig natuurgebied, waardoor dit deel van Texel afgesloten zou worden voor Texelaar en gast. Ook de kosten zijn hoger dan gedacht en toekomstige budgetoverschrijdingen komen uiteindelijk ook ten laste van Texel en haar bewoners. Ook de invloed op recreatie en landbouw is veel ingrijpender dan gedacht.

Het plan is dus gaandeweg aangepast. Dit is mede gebeurd onder invloed van diverse maatschappelijke organisaties en belangengroeperingen. Sommigen dragen als co-financier ook financieel bij aan de dijk. Het hoogheemraadschap is verantwoordelijk voor de waterkeringen. Het beschikt over eigen fondsen uit belastinggeld om onze voeten droog te houden. Dat is haar taak. Maar andere organisaties kunnen zich dus “inkopen” en meebeslissen over de uitvoering van de dijk. Daar wringt iets vanuit democratisch oogpunt.

De vraag is thans actueel en urgent wie het eigenlijk op Texel voor het zeggen heeft op het gebied van ruimtelijke ordening en wie neemt nu eigenlijk de beslissingen die ons de toegang ontzeggen tot bepaalde gebieden op Texel?

Dat moet het gemeentebestuur zijn namens de burgers. Het is een gevaarlijke ontwikkeling dat een dergelijk ingrijpend plan voor Texel gaandeweg wezenlijk kan worden gewijzigd, zonder adequate afstemming met- en instemming door de gemeenteraad.

Nu duidelijk is geworden dat de aanleg van de Prins Hendrik zanddijk en de sluiting van Ceres veel grotere maatschappelijke gevolgen zullen hebben dan waarmee oorspronkelijk is ingestemd, is het tijd dat Texel het initiatief herpakt. De politiek zegt dat de trein al is vertrokken, maar feit is dat het project nog kan worden gestopt.

Het probleem van de huidige dijk ligt in het feit dat deze niet meer voldoet aan nieuwe eisen ten aanzien van “piping”. Piping is een proces waarbij water onder de dijk doorkomt, daarbij zand meeneemt met als gevolg dat een dijk uiteindelijk instabiel kan worden. Daardoor zijn er aanpassingen nodig. Daar zijn verschillende technieken voor. Eén daarvan is het buitendijs aanbrengen van grote hoeveelheden zand tegen de bestaande dijk aan. Maar er zijn ook andere –meer klassieke en beproefde- technieken voorhanden die kunnen voldoen aan de strengere normen voor piping. Net zo veilig, tegen lagere kosten en met minder ruimtelijke consequenties. Bovendien is de werking van een zanddijk tegen piping nog onvoldoende te monitoren. In de plannen voor de zanddijk wordt expliciet ook erkend dat nog niet duidelijk is, hoe het zand zich uiteindelijk zal gaan gedragen. Dat is nogal wat.

Dan de kosten. De autoriteiten geven in officiële stukken zelf aan dat de Prins Hendrik zanddijk significant duurder is dan een traditionele dijk. De kostenraming voor de zanddijk gaat inmiddels richting 52,4 miljoen euro. De overheden dragen 33 miljoen euro bij en het Waddenfonds 12,5 miljoen euro. En nog was er een tekort van 7,2 miljoen euro in de financiering. De gemeente Texel heeft al moeten bijdragen aan dit tekort. Bij overschrijding van die 52,4 miljoen euro (wat niet ondenkbaar is), zullen de burgers van Texel uiteindelijk meer gaan betalen via de waterschapsbelasting. Die verrassing komt pas later voor de Texelse bevolking.

Dan wat betreft het huidige (recreatieve) medegebruik. Dat gaat verloren. In het verleden is in verschillende wet- en regelgeving het zogenaamde kleinschalige historische medegebruik verankerd. Activiteiten in natuurgebieden die van oudsher door de plaatselijke bevolking worden uitgevoerd, zijn daarmee beschermd en toegestaan. De Stichting Natuur en Mens Texel maakt zich daar hard voor. Deze “rechten” worden nu wel al te lichtvaardig terzijde geschoven door de sluiting van dit gebied. Het is nogal ironisch dat de plannenmakers van de zanddijk zijn uitgegaan van een “op Texel levende brede wens tot de aanleg van een zanddijk”.

Bovendien is er voor het huidige recreatieve medegebruik van Ceres simpelweg geen alternatief aan de Waddenkant van Texel. Het is het meest veilige strandje aan de Waddenkant van Texel met relatief weinig stroming in een veilige komvorm. Het is eigenlijk ook geen strandje, maar een zandig (natuurlijk) kweldertje. Voor Ceres is er geen alternatief op Texel voor het huidige recreatieve gebruik.

Een ander zorgpunt, en zeker niet het minste zorgpunt, zijn de problemen die gaan ontstaan voor de agrarische sector. Niet alleen verstuiving (en daarmee verzilting van goede landbouwgrond) wordt een probleem, maar ook de bedrijfsvoering van de aangrenzende landbouwbedrijven zal direct sterk onder druk komen te staan. Dit kan uiteindelijk zelfs leiden tot discontinuïteit. De kunstmatig te creëren duinen zullen namelijk zogenaamde “grijze duinen” worden. Dat is een officiële aanduiding van een habitatype, die binnen strenge natuurbeschermingsregels valt. Deze “grijze duinen” komen dan direct aangrenzend te liggen op steenworp afstand van de verschillende bestaande agrarische bedrijven ter plaatse. Dat gaat niet goed, dat kan iedereen op zijn klompen aanvoelen. De betreffende bedrijven zijn onvoldoende gehoord.

Een argument vóór de buitendijkse variant was indertijd ook dat er geen landbouwgrond verloren zou gaan. Maar dat is inmiddels ook anders. Niet alleen zal door verstuiving en verzilting uiteindelijk landbouwgrond worden aangetast, maar er zal ook daadwerkelijk agrarische grond verloren gaan: op de dijken zullen uiteindelijk geen schapen meer mogen staan, vanwege de interventie met het natuurgebied en de grijze duinen.

Een verder punt is, dat er geknutseld wordt aan de natuur. Het Waddengebied kent een hele specifieke en unieke eigen natuur met eigen natuurwaarden en verschijningsvormen. Deze worden zelfs expliciet beschermd in diverse wet- en regelgeving. In het bestemmingsplan Waddengebied van de gemeente Texel bijvoorbeeld staat heel duidelijk dat ingrepen die leiden tot *andere* natuurwaarden simpelweg *niet* mogen. De zanddijk doet dat uitdrukkelijk wel en het is eigenlijk ook onbegrijpelijk dat in 2011 überhaupt is ingestemd met dit plan. Het is kunstmatig geknutsel aan het Waddengebied. Diverse wetenschappers, zoals de heren Cor Smit en Kees Dijkema (oud-wetenschappers IMARES), hebben zich inmiddels ook zeer kritisch uitgelaten over dit aspect van het project.

Het is dan ook heel veelzeggend (en zorgelijk) dat nu de weerstand groeit, het college van B&W opeens een versnelde afwijkingsprocedure heeft ingesteld voor de huidige bestemmingplannen. Dat komt omdat de zanddijk en de aanleg van andere natuur inderdaad gewoon in strijd zijn met de op Texel geldende bestemmingsplannen. Nu de politiek dat moet erkennen, wordt bestuurlijk alles op alles gezet om dit project alsnog zo snel mogelijk door te drukken. Het lijkt erop dat de zanddijk een prestigeproject is geworden.

Op Texel zou eerst een goede politieke en maatschappelijke discussie moeten worden gevoerd over afsluiting van gebieden en de creatie van nieuwe natuur, die niet- of beperkt toegankelijk zullen zijn voor mensen. De vraag is niet persé of er al wel of niet genoeg natuurgebieden zijn, maar de vraag is of Texel ongewenst verrast wil worden met sluiting van nog meer gebieden via bijvoorbeeld “multifunctionele” waterkeringen, zoals nu dreigt te gebeuren met de Prins Hendrik zanddijk.

Waar staan wij samenvattend met de Prins Hendrik zanddijk? Een zandige dijk met een onbewezen techniek voor deze plek. Men weet niet wat het zand gaat doen. Significant duurder dan andere alternatieven, met ook nog eens een toekomstig financieel risico voor de inwoners van Texel. Betere en goedkopere technieken die net zo veilig zijn, worden genegeerd. Strijdigheid met het eigen bestemmingsplan Waddengebied van de gemeente Texel. Grote- en wellicht onoverkomelijke problemen voor de bedrijfsvoering van aangrenzende landbouwbedrijven. Verbieden huidige recreatieve gebruik. Het begraven van uniek Waddengebied onder een laag zand onder het mom van nieuwe, betere natuur. Kunstmatige natuur echter die waarschijnlijk minder natuurwaarden zal kennen dan de huidige natuur en daarmee in strijd zal zijn met Natura2000 en de Natuurbeschermingswet, waardoor later het plan alsnog met succes juridisch kan worden aangevochten. Er moet namelijk eerst nog een “Passende Beoordeling” worden gepubliceerd waarin wordt afgewogen of verlies aan bestaande natuurwaarden in de Waddenzee wel opwegen tegen de nieuw gemaakte natuur. Deze beoordeling is er nog niet. En zolang die beoordeling er nog niet is, is het onverstandig om het plan nu door te drukken.

Dit pamflet is een dringende oproep aan de gemeenteraad van Texel, het college van B&W en aan het hoogheemraadschap. De definitieve vergunningen voor de aanleg van de zanddijk

zijn nog niet verleend, dus er is alle mogelijkheid om nog eens goed over de wenselijkheid van dit plan na te denken op basis van feiten en nieuwe inzichten. Doel moet zijn om te komen tot een dijk tegen zo laag mogelijke kosten en met zo min mogelijk negatieve gevolgen voor Texel en voor de direct betrokken omwonenden en agrarische ondernemingen. Heroverweging leidt niet tot onbehoorlijk bestuur, zoals door een aantal raadsfracties van de gemeenteraad naar voren is gebracht, maar is juist een vorm van wijsheid.

Texel, 11 november 2016.

Dit pamflet wordt gedragen door:

Firma Van Leeuwen, De Rede	direct betrokken agrarisch bedrijf
Maatschap Kikkert, Den Burg	direct betrokken agrarisch bedrijf
VOF Terpstra, De Rede	direct betrokken agrarisch bedrijf
A. de Visser	direct betrokken agrarisch bedrijf
Jacques Dijt	voormalig Dijkgraaf
Frits Bonne	oud-senior toezichthouder RWS
Wind- en kitesurfclub Texel	(voor wat betreft het medegebruik van Ceres)
Kees Dijkema	wetenschapper (v/h verbonden aan Imares)
Vereniging Strandexploitanten Texel	(voor wat betreft medegebruik van Ceres)